

ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়

আবেদনকাৰী:

সতীশ চন্দ্ৰ আনন্দ

বনাম

প্ৰতিপক্ষ:

ভাৰত চৰকাৰ

ৰায়দানৰ তাৰিখ: ১৩/০৩/১৯৫৩

বিচাৰপীঠ: বহু, ভিভিয়ান

বিচাৰপীঠ: বহু, ভিভিয়ান শাস্ত্ৰী, এম পতঞ্জলি (চি জে) মুখার্জী, বি.কে. হাছান, গোলাম ভাগৱতী, নটৱাৰলাল এইচ.

উদ্ধৃতি:

১৯৫৩ এয়াৰ ২৫০ ১৯৫৩ এছচিআৰ ৬৫৫

উদ্ধৃতি তথ্য:

আৰ	১৯৫৪ এছ চি ৩৬৯ (১৫,১৬)
আৰ এফ	১৯৫৭ এছ চি ৮৮৬ (৫)
ই এণ্ড এফ	১৯৫৮ এছ চি ৩৬ (২৭,২৮,৩৩,৩৯,৪০)
আৰ	১৯৫৮ এছ চি ২৩২ (১৮)
এফ	১৯৫৮ এছ চি ৯০৫ (৬)
আৰ এফ	১৯৬১ এছ চি ১৭৭ (১১)
আৰ	১৯৬৩ এছ চি ৬০২ (৪)
আৰ এফ	১৯৬৪ এছ চি ৬০০ (৩৪,৪২,৪৫,১২৭,১৩৪,১৪৮)
আৰ	১৯৬৪ এছ চি ১৫৮৫ (১১)
আৰ এফ	১৯৭১ এছ চি ১৫১৬ (৭)
আৰ এফ	১৯৭৩ এছ চি ২৬৪১ (২১)

আৰ এফ	১৯৭৫ এছ চি২০৪৫ (৬)
আৰ এফ	১৯৭৬ এছ চি ১৭৬৬ (১৪)
আৰ এফ	১৯৭৬ এছ চি ২৫৪৭ (৮,৯)
আৰ এফ	১৯৮২ এছ চি১১০৭ (৩০)
এফ	১৯৮৫ এছ চি ৫৫১ (২৯)

আইন :

ভাৰতৰ সংবিধান , ১৯৫০, অনুচ্ছেদ-১৪, ১৬, ৩১১-অসামৰিক কৰ্মচাৰী-৫ বছৰৰ বাবে চুক্তিবদ্ধভাৱে নিযুক্তি-অস্থায়ী সেৱাৰ ভিত্তিত নিযুক্তি অব্যাহত ৰখা-এমাহৰ জাননীত সেৱা বন্ধ কৰা-আইনীতা--মৌলিক অধিকাৰ কেন্দ্ৰীয় অসামৰিক সেৱা (অস্থায়ী সেৱা) নিয়ম, ১৯৪৯, আৰ ৫

মূল টোকা:

শ্ৰম মন্ত্ৰালয়ৰ পুনৰ সংস্থাপন আৰু নিয়োগ সঞ্চালকালয়ত ভাৰত চৰকাৰে পাঁচ বছৰৰ চুক্তিত আবেদনকাৰী গৰাকীক নিযুক্তি দিছিল।

যেতিয়া তেওঁৰ চুক্তিৰ ম্যাদ উকলিবলৈ হৈছিল তেতিয়া চৰকাৰে তেওঁক পুনৰ সংস্থাপন আৰু নিয়োগ সংস্থাত সাময়িকভাৱে তেওঁৰ পদত সেৱা আগবঢ়াই নিবলৈ নতুন প্ৰস্তাৱ দিছিল এই চৰ্তত যে তেওঁ কেন্দ্ৰীয় অসামৰিক সেৱা (অস্থায়ী সেৱা) নিয়ম , ১৯৪৯ৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হ 'ব, য'ত দুয়োপক্ষৰ এমাহৰ জাননীৰ জৰিয়তে চুক্তিখন বন্ধ কৰাৰ ব্যৱস্থা আছিল। তেওঁ সেই প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰি সেৱা আগবঢ়াই নিলে, কিন্তু তাৰ পিছত তেওঁক এমাহৰ জাননী দিয়াৰ পিছত তেওঁক অব্যাহতি দিয়া হয়। সংবিধানৰ ৩১১, ১৪ আৰু ১৬ (১) অনুচ্ছেদৰ অধীনত তেওঁৰ মৌলিক অধিকাৰ উলংঘা কৰা বুলি অভিযোগ কৰি সংবিধানৰ ৩২ (১) অনুচ্ছেদৰ অধীনত সকাহৰ বাবে আবেদন জনাইছিল:

কোৱা হৈছিল যে, (১) ৩১১ নং অনুচ্ছেদৰ কোনো প্ৰযোজ্য নাছিল কাৰণ এইটো চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত বা অপসাৰণ বা পদবী হ্ৰাসৰ গোচৰ নহয় বৰঞ্চ ইয়াৰ এটা দফাৰ অধীনত জাননীৰ দ্বাৰা চুক্তি বন্ধ হোৱাৰ সাধাৰণ ক্ষেত্ৰহে বুলি ধৰি লৈছিল , চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত আৰু অপসাৰণৰ মাজৰ পাৰ্থক্যটো হ 'ল যে প্ৰথমটোৱে সাধাৰণতে ভৱিষ্যতৰ নিয়োগৰ পৰা অযোগ্যতা অৰ্জন কৰে কিন্তু দ্বিতীয়টোৱে নহয়;

(২) ১৪ নং অনুচ্ছেদৰ কোনো প্ৰযোজ্য নাছিল , কাৰণ তেওঁৰ বিৰুদ্ধে বৈষম্য কৰা হোৱা নাছিল আৰু একেধৰণৰ অৱস্থাত থকা আনসকলে দাবী কৰিব পৰা কোনো আইন সুৰক্ষাৰ পৰা বঞ্চিত হোৱা নাছিল;

(৩) ১৬ নং অনুচ্ছেদটো সমানেই প্ৰযোজ্য নাছিল কাৰণ নিযুক্তি বা নিয়োগৰ সৈতে জড়িত কোনো বিষয়ত আবেদনকাৰীক সমান সুযোগৰ পৰা বঞ্চিত কৰা হোৱা নাছিল কিন্তু এই চৰ্তসমূহৰ অধীনত অস্থায়ী নিয়োগৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া আন যিকোনো ব্যক্তিৰ দৰেই ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। চৰকাৰে অস্থায়ী নিয়োগৰ চুক্তি কৰিব পাৰে আৰু প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে বিশেষ চৰ্ত আৰোপ কৰিব পাৰে , যদিহে সেইবোৰ সংবিধানৰ সৈতে অসঙ্গতিপূৰ্ণ নহয় , আৰু যিসকলে সেই চৰ্তসমূহ গ্ৰহণ কৰি চুক্তিবদ্ধ হ 'বলৈ বাছি লয় , তেওঁলোক চৰকাৰ বান্ধ খাই থকাৰ দৰেই ইয়াৰ দ্বাৰা বান্ধ খাই থাকে।

বিচাৰ:

মূল অধিকাৰক্ষেত্ৰ: মৌলিক অধিকাৰ বলবৎ কৰাৰ বাবে সংবিধানৰ ৩২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আবেদন (৯৫২ৰ ২০১ নং)।

বি কে বৰ্মা আৰু জি চি মাথুৰ আবেদনকাৰীৰ হৈ।

এম.চি. ভাৰতৰ এটৰ্নী জেনেৰেল চেটালভাদ (প'ৰাছ এ মেহতা, তেওঁৰ সৈতে) প্ৰতিবাদীৰ হৈ।

১৩ মাৰ্চ ১৯৫৩ –আদালতৰ ৰায়দানৰ দিয়ে ন্যায়াধীশ বছে- এইখন সংবিধানৰ ৩২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত এখন আবেদন য 'ত আবেদনকাৰীয়ে সংবিধানৰ ১৪ আৰু ১৬(১) অনুচ্ছেদৰ অধীনত নিজৰ মৌলিক অধিকাৰ ভংগ কৰাৰ প্ৰতিকাৰ বিচাৰে। ইয়াৰ ওপৰত আবেদনকাৰীয়ে ব্যক্তিগতভাৱে যথেষ্ট দীঘলীয়া যুক্তি দিছিল। তাৰ পাছত যেতিয়া আমাৰ ৰায়দান প্ৰায় সাজু হ 'ল, তেতিয়া তেওঁ পুনৰ শুনানিৰ বাবে আৰু কিছুমান সতেজ কাগজ দাখিল কৰাৰ অনুমতি বিচাৰি আবেদন এখন দিলে। যেতিয়া সেইটো নাকচ কৰা হ'ল তেওঁ আকৌ আন এটা দিনত আহি এজন এজেণ্টক নিয়োগ কৰিবলৈ অনুমতি বিচাৰিলে আৰু অধিবক্তাৰ জৰিয়তে উপস্থাপনৰ কৰে কাৰণ তেও অনুভৱ কৰিছিল যে তেওঁ ব্যক্তিগতভাৱে নিজৰ গোচৰৰ সৈতে ন্যায় কৰিব পৰা নাই। (উল্লেখ কৰিব পাৰি যে যদিও তেওঁ প্ৰথমে এজেণ্টক নিয়োগ কৰিছিল যদিও তেওঁ ব্যক্তিগতভাৱে হাজিৰ হোৱাৰ সময়ত শুনানিৰ পূৰ্বে তেওঁক বৰ্খাস্ত কৰিছিল।)আমি তেওঁৰ অনুৰোধ মঞ্জুৰ কৰিলোঁ আৰু অধিবক্তাই তেওঁৰ হৈ গোচৰটো পুনৰ যুক্তি দিলে যদিও বিষয়টো আৰু আগুৱাই নিব পৰা নাই।

তথ্যসমূহ হ 'ল এইবোৰঃ ১৯৪৫ চনৰ অক্টোবৰ মাহত আবেদনকাৰীজনক ভাৰত চৰকাৰে পাঁচ বছৰৰ চুক্তিবদ্ধ, শ্ৰম মন্ত্ৰালয়ৰ পুনৰ সংস্থাপন আৰু নিয়োগ সঞ্চালকালয়ত নিযুক্তি দিছিল। ফেডাৰেল পাৰ্লিক চাৰ্ভিচ কমিছনে নিৰ্বাচন কৰাৰ পিছত এই নিযুক্তি দিছিল।

কিছু সময়ৰ ব্যৱহাৰিক প্ৰশিক্ষণৰ অন্তত ১৯৪৬ চনৰ জানুৱাৰী মাহত জবলপুৰত উপ-আঞ্চলিক নিয়োগ এক্সচেঞ্জত প্ৰবন্ধক হিচাপে নিযুক্তি দিছিল আৰু পিছত এই নিযুক্তিত নিশ্চিত কৰা হৈছিল।

এই সেৱাৰ চুক্তিৰ ম্যাদ ১৯৫০ চনত শেষ হ'বলগীয়া আছিল। ইয়াৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ কিছু সময়ৰ আগতে ভাৰত চৰকাৰে তেওঁক এটা নতুন প্ৰস্তাৱ দিছিল , যিটো ১৯৫০ চনৰ ৩০ জুন তাৰিখে লিখা পত্ৰখনত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছিল, যে সেই পত্ৰত উল্লেখ কৰা চৰ্ত অনুসৰি তেওঁৰ চুক্তিৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ পিছত তেওঁক সেৱাত অব্যাহত ৰাখিবলৈ দিয়া হৈছিল। ইয়াৰ ভিতৰত তলত উল্লেখ কৰা কেইটা আছিল:

(৩) সেৱাৰ অন্যান্য চৰ্তসমূহ:- আপোনাৰ চুক্তি সমাপ্ত হ'লে আপুনি পুনৰ সংস্থাপন আৰু নিয়োগ সংস্থাৰ সময়ছোৱাৰ বাবে সাময়িকভাৱে আপোনাৰ পদত থাকিবলৈ অনুমতি পাব আৰু কেন্দ্ৰীয় অসামৰিক সেৱা (অস্থায়ী সেৱা) নিয়ম, ১৯৪৯, ২০১৬ৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হ'ব, যদিহে আপুনি এজন স্থায়ী চৰকাৰী চাকৰিয়াল নহয়।"

পত্ৰখনত তেওঁক শ্ৰম মন্ত্ৰালয়ক জনাবলৈ কোৱা হৈছিল যে তেওঁ সেই চৰ্তসমূহত সেৱা আগবঢ়াই নিবলৈ ইচ্ছুক নেকি আৰু তেওঁ স্বীকাৰ কৰে যে তেওঁ এই প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰি সেৱা অব্যাহত ৰাখিছে।

তেওঁ স্থায়ী চৰকাৰী চাকৰিয়াল নাছিল যদিও যুক্তিৰ দ্বাৰা কোৱা হৈছিল যে তেওঁ আছিল , কাৰণ তেওঁ পাঁচ বছৰৰ চুক্তিত আছিল আৰু যিটো কামৰ বাবে তেওঁ নিয়োজিত হৈছিল , অৰ্থাৎ পুনৰ সংস্থাপন আৰু নিয়োগ, সেয়া নিজেই কেৱল সাময়িক প্ৰকৃতিৰ আছিল। সেয়েহে অস্থায়ী সেৱাৰ নিয়ম প্ৰযোজ্য হ'য়।

সেই নিয়মবোৰৰ ভিতৰত ৫ নং নিয়মটো আনুসংগিক। ই তলত দিয়া ধৰণৰ:

৫ (ক) অৰ্ধস্থায়ী সেৱাত নথকা অস্থায়ী চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ সেৱা যিকোনো সময়তে চৰকাৰী সেৱাকে নিযুক্তি কৰ্তৃপক্ষক দিয়া লিখিত জাননীৰ দ্বাৰা , বা নিযুক্তি কৰ্তৃপক্ষই চৰকাৰক দিয়া লিখিত জাননীৰ দ্বাৰা বন্ধ কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ হ'ব চাকৰ।

৫ (ক) অৰ্ধস্থায়ী সেৱাত নথকা অস্থায়ী চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ সেৱা যিকোনো সময়তে চৰকাৰী সেৱাকে নিযুক্তি কৰ্তৃপক্ষক দিয়া লিখিত জাননীৰ দ্বাৰা বন্ধ কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ হ'ব, বা চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক নিযুক্তি দিয়া কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা।

খ) এনে জাননীৰ সময়সীমা এমাহ হ'ব, যদিহে চৰকাৰ আৰু চৰকাৰী সেৱাকে অন্য ধৰণে সন্মতি নিদিয়ে।"

অৰ্ধ-স্থায়ী সেৱা নিয়মৰ ভিতৰত সংজ্ঞায়িত কৰা হৈছে আৰু এইটো স্পষ্ট যে আবেদনকাৰী সেই শ্ৰেণীৰ ভিতৰত নাহে। জাননীৰ সময়সীমা সন্দৰ্ভত আবেদনকাৰী আৰু চৰকাৰৰ মাজত কোনো চুক্তি হোৱা নাছিল সেয়াও এক নিৰ্বিবাদ সত্য। গতিকে এই নিয়ম অনুসৰি, যিটো আবেদনকাৰীৰ অধিক সেৱাৰ চুক্তিত এটা শব্দ আছিল, তেওঁৰ সেৱাসমূহ যিকোনো সময়তে 'এমাহৰ লিখিত জাননীৰ দ্বাৰা বন্ধ কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ আছিল। এই জাননী ১৯৫০ চনৰ ২৫ নৱেম্বৰত দিয়া হৈছিল আৰু তেওঁক কোৱা হৈছিল যে ১৯৫০ চনৰ ১ ডিচেম্বৰৰ পৰা এমাহৰ ম্যাদ শেষ হ'লে তেওঁৰ সেৱা শেষ হ'ব।

যুক্তিৰ কালছোৱাত এটা বৃহৎ ক্ষেত্ৰ সামৰি লোৱা হৈছিল, আৰু বিষয়টো পুনৰ যুক্তি দিয়া নহ'লে আমি আবেদনকাৰীৰ সন্তুষ্টিৰ বাবে উত্থাপিত বিতৰ্কসমূহৰ সৈতে এতিয়া অধিবক্তা হাজিৰ হোৱাৰ পিছত প্ৰয়োজনীয়তাকৈ অধিক সম্পূৰ্ণৰূপে মোকাবিলা কৰিলোঁহেঁতেন।

সংবিধানৰ ৩২(১) অনুচ্ছেদৰ অধীনত আবেদন দাখিল কৰা হৈছে আৰু গতিকে এটা মৌলিক অধিকাৰ উলংঘা কৰা হৈছে বুলি দেখুৱাব লাগিব। যুক্তি দিয়া হৈছিল যে উলংঘা কৰা অধিকাৰসমূহ হৈছে ১৪ আৰু ১৬(১) অনুচ্ছেদত প্ৰদান কৰা অধিকাৰ।

প্ৰথমে ১৪ নং অনুচ্ছেদ, ইয়াত দেখুৱাব লাগিব যে, আবেদনকাৰীৰ বিৰুদ্ধে বৈষম্যমূলক ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে বা কোনো আইনী অধিকাৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে যিটো একে অৱস্থাৰ আন লোকৰ বাবে মুকলি। তেওঁ যিবোৰ অধিকাৰ উলংঘা হৈছে বুলি কৈছে, সেইবোৰ হৈছে ৩১১ নং অনুচ্ছেদৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা অধিকাৰ। তেওঁ কয় যে সেই প্ৰবন্ধটোৱে দিয়া সুৰক্ষাৰ অবিহনে তেওঁক চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰা হৈছে বা সেৱাৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া হৈছে। আমাৰ মতে ইয়াত ৩১১ নং অনুচ্ছেদৰ কোনো প্ৰয়োজ্য নাই কাৰণ এইটো চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত বা অপসাৰণ নহয়, পদবী হ্ৰাস গোচৰ নহয়। এটো কোনো এটা দফাৰ অধীনত জাননীৰ জৰিয়তে চুক্তি বন্ধ হোৱাৰ সাধাৰণ ক্ষেত্ৰ।

ভাৰতত সেৱাসমূহক দীৰ্ঘদিন ধৰি ইচ্ছাকৃতভাৱে চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত বা পদবী হ্ৰাস কৰাৰ পৰা কিছুমান বিধিগত নিশ্চয়তা আৰু সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা হৈছে। ভাৰত চৰকাৰ আইন, ১৯৩৫ৰ ২৪০ নং ধাৰাত সুৰক্ষা ব্যৱস্থা সেই দুটা ক্ষেত্ৰতে সীমাবদ্ধ আছিল। বৰ্তমানৰ সংবিধানৰ অধীনত তৃতীয়টো সংযোজন কৰা হৈছিল, সেয়া হ'ল সেৱাৰ পৰা অপসাৰণ। সেৱাৰ পৰা "বৰ্খাস্ত কৰা" আৰু "আঁতৰোৱা"ৰ মাজৰ পাৰ্থক্য বুজিবলৈ হ'লে নিয়ম চোৱাতো প্ৰয়োজনীয় হ'ব; যিয়ে সংবিধানৰ ৩১৩ নং অনুচ্ছেদৰ বাবে ভাৰতত "সেৱাসমূহ" নিয়ন্ত্ৰণ কৰিছিল, আৰু পৰিৱৰ্তনৰ সৈতে এতিয়াও নিয়ন্ত্ৰণ কৰি আছে।

অসামৰিক সেৱাৰ দ্বাদশ খণ্ড (শ্ৰেণীবিভাজন, নিয়ন্ত্ৰণ আৰু আপীল) আচৰণ আৰু অনুশাসনৰ সৈতে জড়িত নিয়মসমূহত ৪৯ নং নিয়ম অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে যিয়ে সেৱাসমূহৰ এজন সদস্যক অনুশাসনহীনতা

আৰু অসং আচৰণৰ বাবে কি কি বিভিন্ন শাস্তিৰ সন্মুখীন হ'ব পাৰে সেই বিষয়ে উল্লেখ কৰা হৈছে। সেয়া সাতটা আছে আৰু ইয়াৰ ভিতৰত আছে নিন্দা, নিলম্বন, পদবী হ্রাস, পৰা আঁতৰোৱা সেৱা আৰু সেৱাৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰা। ১৯৩৫ চনৰ আইনখনে এই সম্ভাৱ্য শাস্তিসমূহৰ মাত্ৰ দুটাকহে বিধিগত সুৰক্ষাৰ যোগ্য বুলি যথেষ্ট গুৰুতৰ বুলি বাছি লৈছিল, যেনে পদবী হ্রাস আৰু সেৱাৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰা। 'সংবিধানে তালিকাত তৃতীয়াংশ সংযোজন কৰিছে। দুয়োটাৰ মাজত যি পাৰ্থক্য আছে, সেইটো নিয়ম ৪৯ত ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। প্ৰথমে সেৱাৰ পৰা অপসাৰণ হয় "যিটোৱে ভৱিষ্যতৰ নিয়োগৰ পৰা অযোগ্য নকৰে" আৰু পৰৱৰ্তী সেৱাৰ পৰা বৰ্খাস্ত হয় "যিটোৱে সাধাৰণতে ভৱিষ্যতৰ নিয়োগৰ পৰা অযোগ্য ঘোষণা কৰে।"

তাৰ পিছত এটা ব্যাখ্যা তলত দিয়া হ'ল: চুক্তিৰ অধীনত নিয়োজিত ব্যক্তিক তেওঁৰ চুক্তিৰ চৰ্ত অনুসৰি চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰাটো এই নিয়মৰ অৰ্থৰ ভিতৰত আঁতৰোৱা বা চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰাৰ সমান নহয়।"

এই শব্দবোৰ ৩১১ নং অনুচ্ছেদত একে অৰ্থতে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। ইয়াৰ পৰা অনুমান কৰিব পাৰি যে ইয়াত প্ৰবন্ধটোৰ কোনো প্ৰযোজ্য নাই আৰু সেয়েহে বৈষম্যৰ কোনো প্ৰশ্নই উত্থাপন নহয়, কাৰণ আবেদনকাৰীয়ে যাৰ সুৰক্ষা বিচৰা "আইন"ৰ তেওঁৰ কোনো প্ৰযোজ্য নহয়। আবেদনকাৰীৰ চুক্তিখন কৰিবলৈ কোনো বাধ্যবাধকতা নাছিল। তেওঁক দিয়া প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ বা নাকচ কৰিবলৈ তেওঁ আন যিকোনো ব্যক্তিৰ দৰেই আইনৰ অধীনত স্বাধীন আছিল।

গ্ৰহণ কৰিও তেওঁৰ বাবে এতিয়াও তেওঁৰ অধীনত থকা যিকোনো অধিকাৰ বলবৎ কৰিবলৈ একেধৰণৰ অৱস্থাত থকা আন ব্যক্তিসকলৰ বাবে সকলো অধিকাৰ, আৰু প্ৰতিকাৰৰ ব্যৱস্থা মুকলি আছে, যিবোৰ চুক্তি আছে বুলি ধৰি লৈ তেওঁক অস্বীকাৰ কৰা হৈছে, আৰু দেশৰ সাধাৰণ আদালতত এনে প্ৰতিকাৰৰ বাবে উলংঘাৰ বাবে মুকলি কৰা হ'ব। তেওঁৰ বিৰুদ্ধে বৈষম্য কৰা হোৱা নাই আৰু একেধৰণৰ অৱস্থাত থকা আনসকলে দাবী কৰিব পৰা কোনো আইনৰ সুৰক্ষাৰ পৰাও তেওঁক বঞ্চিত কৰা হোৱা নাই। লেখৰ প্ৰতিকাৰ ভুলকৈ বুজা গৈছে।

১৬(১) অনুচ্ছেদ সমানেই প্ৰযোজ্য নহয়। গোটেই কথাটো চুক্তিবদ্ধ হৈ আছে। যেতিয়া আবেদনকাৰীৰ প্ৰথম চুক্তি (পাঁচ বছৰীয়া) শেষ হ'ল, তেতিয়া তেওঁ স্থায়ী চৰকাৰী চাকৰিয়াল নাছিল আৰু চৰকাৰে তেওঁক পুনৰ নিয়োগ কৰিবলৈ বা সেৱাত অব্যাহত ৰাখিবলৈ বাধ্য নাছিল। আনহাতে, চৰকাৰে তেওঁক অস্থায়ী আৰু চুক্তিবদ্ধভাৱে তেওঁৰ নিয়োগ অব্যাহত ৰখাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া পথটো মুকলি আছিল। যদিও নিয়োগ অব্যাহত ৰখা হৈছিল, আচলতে আৰু আইনৰ দৃষ্টিত ই এটা নতুন আৰু সতেজ চুক্তিৰ অধীনত আছিল যিটো পুৰণিৰ পৰা যথেষ্ট পৃথক আৰু যদিও পৃথক আছিল তথাপিও ইয়াৰ বল চৰ্ত একে আছিল।

অনুচ্ছেদ ১৬(১)ত ৰাজ্যৰ অধীনত যিকোনো কাৰ্যালয়ত নিয়োগ বা নিযুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত সকলোৰে সুযোগৰ সমতাৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰা হৈছে। আবেদনকাৰীক নিয়োগ বা নিযুক্তিৰ কোনো সুযোগৰ পৰা বঞ্চিত কৰা হোৱা নাই। এই চৰ্তসমূহৰ অধীনত অস্থায়ী নিযুক্তিৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া আন যিকোনো ব্যক্তিৰ দৰেই তেওঁকো ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। তেওঁৰ অভিযোগ বিশ্লেষণ কৰিলে ব্যক্তিগত পাৰ্থক্যৰ নহয় বৰঞ্চ স্থায়ী নিয়োগৰ বিপৰীতে বিশেষ চৰ্তত অস্থায়ী নিয়োগৰ প্ৰস্তাৱৰ বিৰুদ্ধে। কিন্তু অৱশ্যেই ৰাষ্ট্ৰই অস্থায়ী নিয়োগৰ চুক্তি কৰি বিশেষ চৰ্ত আৰোপ কৰিব পাৰে। প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে, যদিহে সেইবোৰ সংবিধানৰ সৈতে অসঙ্গতিপূৰ্ণ নহয়, আৰু যিসকলে সেই চৰ্তসমূহ গ্ৰহণ কৰি চুক্তিত স্বাক্ষৰ কৰিবলৈ বাছি লয়, তেওঁলোক সেইবোৰৰ দ্বাৰা বান্ধ খাই থাকে, আনকি চৰকাৰো বান্ধ খাই থাকে। যেতিয়া নিয়োগ স্থায়ী হয় তেতিয়া কিছুমান বিধিগত নিশ্চয়তা থাকে কিন্তু এনে কোনো সীমাবদ্ধতাৰ অনুপস্থিতিত চৰকাৰে ওপৰত উল্লেখ কৰা অৰ্হতাৰ অধীনত অস্থায়ী কৰ্মচাৰীৰ সৈতে সেৱাৰ বিশেষ চুক্তি কৰিবলৈ, অস্থায়ী প্ৰকৃতিৰ কামত নিয়োজিত, আন যিকোনো নিয়োগকৰ্তাৰ দৰেই কৰিবলৈ স্বাধীন।

গোচৰৰ গুৰুত্বৰ সৈতে জড়িত বিভিন্ন বিষয়ৰ কথা উল্লেখ কৰা হৈছিল যদিও আবেদনকাৰীৰ অন্য অধিকাৰ আছে নে নাই সেই সম্পৰ্কে আমি কোনো মতামত প্ৰকাশ কৰা নাই যিবোৰ তেওঁ অন্য ধৰণে বলবৎ কৰিব পাৰে।

আমি ইয়াত ৩২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত এটা লেখৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিছোঁ এটা মৌলিক অধিকাৰ বলবৎ কৰিবৰ বাবে আৰু আমি সিদ্ধান্ত লোৱা একমাত্ৰ কথাটো হ'ল কোনো মৌলিক অধিকাৰ উলংঘা কৰা হোৱা নাই।

যেতিয়া বিষয়টোৰ ওপৰত প্ৰথম তৰ্ক হৈছিল আমি খৰচৰ বিষয়ে কোনো আদেশ নিদিয়াৰ সিদ্ধান্ত লৈছিলো কিন্তু এতিয়া যেতিয়া আবেদনকাৰীয়ে গোচৰটো পুনৰ মুকলি কৰি দ্বিতীয়বাৰৰ বাবে বিদ্বান এটনী জেনেৰেলক ইয়ালৈ মাতিবলৈ অটল হৈ পৰিছে, খৰচৰ সৈতে আবেদন খাৰিজ কৰাৰ বাহিৰে আমাৰ হাতত কোনো বিকল্প নাই।

আবেদন খাৰিজ কৰা হল।

আবেদনকাৰীৰ হৈঃ বাজিন্দৰ নাৰায়ণ।

প্ৰতিবাদীৰ হৈঃ জি. এইচ. ৰাজাধ্যক্ষ